

Державний ВНЗ «НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра аерології та охорони праці

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедрою АОП

Голінько В.І.

“ _____ ” _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Моніторинг умов праці

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 26 «Цивільна безпека», 18 «Виробництво та технології»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 263 «Цивільна безпека», 184 «Гірництво»

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація «Промислова безпека та охорона праці», «Охорона праці»

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Гірничий

(назва інституту, факультету, відділення)

Дніпро
2017 рік

Робоча програма дисципліни **Моніторинг умов праці** для студентів
(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань 26 «Цивільна безпека», 18 «Виробництво та технології»,
спеціальності 263 «Цивільна безпека», 184 «Гірництво»

«__»_____, 2017 року - 8 с.

Розробник:

Яворська Олена Олександрівна, доцент кафедри аерології та охорони праці,
к-т технічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри аерології та охорони праці

Протокол від. “_31_” __серпня__ 2017 року № 1

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) аерології та охорони праці

_____ (Голінько В.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“_1_” __вересня__ 2017 року

©Голінько В.І., 2017 рік

©НГУ, 2017 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 26 Цивільна безпека, 18 Виробництво та технології (шифр і назва)	Нормативна	
	Спеціальність 263 Цивільна безпека, 184 Гірництво (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціалізація: <u>184 «Охорона праці»,</u> <u>263 «Промислова безпека та охорона праці»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>не передбач.</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; практичних – 1; самостійної роботи студента - 8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	28 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	6 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	108 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 0,3

для заочної форми навчання – 0,1

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців (магістрів) знань, умінь та здатностей вирішувати типові завдання пов'язані з професійною діяльністю з питань охорони праці у відповідних галузях виробництва, що обумовлюють створення конкретних заходів та засобів поліпшення санітарно-гігієнічних умов, що забезпечить ефективне управління охороною праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні вимоги нормативно-правових актів з охорони праці в галузі;
- основні принципи управління й контролю за станом виробничого середовища та забезпеченням безпечних умов праці в галузі;
- аудит умов праці, визначення видів умов праці, пільг та компенсацій за роботу в несприятливих умовах.;
- гігієнічну оцінку умов та характеру праці на робочих місцях працівників та застосовуються на підприємствах;
- атестацію робочих місць за умовами праці.

вміти:

- оцінювати умови праці за факторами виробничого середовища.
- орієнтуватися в чинній нормативно-правовій базі, що регулює охорону праці в галузі
- оцінювати правильність дій працівників при виникненні загрози для їх життя та здоров'я, а також при нещасних випадках на виробництві.
- використовувати нормативно-правові акти для оцінки стану виробничого середовища.
- проводити атестацію робочих місць за умовами праці.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ЛЮДИНА В СИСТЕМІ ПРАЦІ. АНАЛІЗ УМОВ ПРАЦІ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ

Тема 1. ЛЮДИНА В СИСТЕМІ ПРАЦІ

1. Класифікація небезпечних та шкідливих чинників. 2. Система "людина – життєве середовище". 4. Поняття гігієни праці та виробничої санітарії. 5. Фізіологія праці. 6. Інтегральна оцінка функціонального стану працівника. 7. Методика інтегральної бальної оцінки важкості праці. 8. Вплив важкості праці на працездатність і продуктивність праці. 9. Методологічні підходи до визначення інтенсивності праці. 10. Показники інтенсивності праці. 11. **Поняття працездатності.** 12. **Стомлення і відновлення працездатності організму.** 13. Гігієнічна класифікація праці.

Тема 2. . АНАЛІЗ УМОВ ПРАЦІ ЗА ФАКТОРАМИ ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА

1. Мікроклімат виробничих приміщень. 2. Шкідливі речовини. 3. Виробничий пил. 4. Освітлення виробничих приміщень. 5. Виробничий шум. 6. Вібрація. 7. Електричні й магнітні поля та електромагнітні випромінювання промислової частоти і радіочастотного діапазону. 8. **Інфрачервоне випромінювання.** 9. Лазерне випромінювання. 10. Іонізуючі випромінювання. 11. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до підприємств, виробничих та допоміжних приміщень

Змістовий модуль 2. АТЕСТАЦІЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ЗА УМОВАМИ ПРАЦІ

Тема 1. Гігієнічна оцінка умов праці

1. Організація контролю умов праці. 2. Атестація робочих місць за умовами праці. 3. Карта умов праці. 4. Дослідження чинників виробничого середовища та трудового процесу. 5. Гігієнічна оцінка умов праці. 6. Оцінка технічного й організаційного рівня робочого місця. 8. Пільги і компенсації за роботу зі шкідливими умовами праці

Тема 2. Ергономічний аналіз умов праці

1 Поняття системи «людина-машина». 2. Антропометрична характеристика людини. 3. Робоче місце. 4. Ергономічні вимоги до організації робочих місць користувачів комп'ютерів. 5.

Ергономічні вимоги та рекомендації до облаштування пультів керування. 6. Конструкції крісла-оператора. 7. Ергономічна оцінка робочих місць. 8. Засоби відображення інформації. 9. Органи керування. 10. Колір і виробниче середовище.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. ЛЮДИНА В СИСТЕМІ ПРАЦІ. АНАЛІЗ УМОВ ПРАЦІ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Вступ. Програма дисципліни, значення її в системі професійних знань і умінь	11	3				8	14	1	1			12
Тема 2. Людина в системі праці, підсистеми виробничого середовища	13	3	2			8	14	2	2			10
Тема 3. Класифікація робіт в промисловості	12	3	2			7	10					10
Тема 4. Гігієнічна класифікація праці	13	3	2			8	11					11
Тема 5. Організація контролю умов праці.	11	2	1			8	11					11
Разом за змістовим модулем 1	60	14	7			39	60	3	3			54
Змістовий модуль 2. АТЕСТАЦІЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ЗА УМОВАМИ ПРАЦІ												
Тема 1. Атестація робочих місць за умовами праці	10	2	2			6	12	3	1			8
Тема 2. Дослідження чинників виробничого середовища та трудового процесу	7	2				5	9		1			8
Тема 3. Гігієнічна оцінка умов праці.	10	2	2			6	9		1			8
Тема 4. Оцінка технічного й організаційного рівня робочого місця.	8	2				6	7					7
Тема 5. Психофізіологічні питання охорони праці	7	2				5	8					8
Тема 6. Ергономічні вимоги до організації робочих місць	8	2	1			5	8					8
Тема 7. Ергономічна оцінка робочих місць	10	2	2			6	7					7
Разом за змістовим модулем 3	60	14	7			39	60	3	3			54
Усього годин	120	28	14			78	120	6	6			108

7. Практичні роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювання нормативно-правового забезпечення моніторингу умов праці	1
2	Аналіз впливу природного антропогенного та соціального середовища на умови праці	1
3	Опрацювання переліку робіт підвищеної небезпеки та класифікація робіт за загальними енерговитратами.	2
4	Опрацювання гігієнічних класифікацій та сфер їх застосування.	2
5	Опрацювання гігієнічних нормативів щодо факторів виробничого середовища.	1
6	Опрацювання критеріїв оцінки важкості та напруженості праці.	2
7	Опрацювання методики проведення цільового контролю умов праці.	1
8	Складання карти умов праці за результатами АРМ.	2
9	Контрольна модульна робота за розкладом практичних занять	2
	Разом	14

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Законодавче регулювання та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.	7
2	Система управління охороною праці	7
3	Профілактика виробничого травматизму та професійної захворюваності	6
4	Аналіз умов праці за факторами виробничого середовища	7
5	Загальні вимоги безпеки до обладнання та процесів	6
6	Ергономічний аналіз умов праці	7
7	Атестація робочих місць за умовами праці	6
8	Пільги і компенсації за роботу зі шкідливими умовами праці	7
10	Аналіз умов праці оператора	6
11	Організація контролю умов праці.	7
12.	Ергономічна оцінка робочих місць	7
	Разом	78

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені.

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- лекція з мультимедійним супроводженням;
- демонстрація моделей, макетів, натуральних зразків;
- демонстраційний експеримент;
- пояснення.

11. Методи контролю

Оцінка якості засвоєння навчальної дисципліни «Моніторинг умов праці» включає поточний контроль успішності та екзамен.

Для модульного контролю засвоєння студентами навчального матеріалу, що вивчається під час аудиторних занять і самостійної роботи, передбачено проведення модульної контрольної роботи.

Модульний контроль здійснюється через оцінювання рівня сформованості компетенцій.

Підсумковий контроль здійснюється без участі студента на підставі результату поточного контролю успішності та результату екзамену через визначення середньозваженого балу.

Самостійна робота з підготовки до контрольних заходів здійснюється за методичними рекомендаціями до самостійної роботи.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	70	100
2	2	2	3	3	2	2	3	3	3	3	3		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

12. Методичне забезпечення

1. Закон України „Про охорону праці”.
2. Державні санітарні правила та норми. „Підприємства вугільної промисловості.” ДСП 3.3.1.095-2002. Затверджено. Наказом Міністерства охорони здоров’я України 13.12.2002 № 468.
3. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.
4. Порядок складання та вимоги до санітарно-гігієнічних характеристик умов праці. Затверджено Наказом Міністерства охорони здоров’я від 13.12.2004 р. № 614.
5. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1112.
6. Єдина державна система показників обліку умов і безпеки праці. Затверджено наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 31.03.94 р. № 27.
7. Охорона праці в Україні. Нормативна база. Київ: КНТ, 2008. - 544 с.
8. Чеберячко С.И. Мониторинг условий труда. Конспект лекций. Днепропетровск; НГУ, 2004-66 с.
9. Мониторинг умов праці. Навчальний посібник / Голінько В.І., Чеберячко С.І., Шибка М.В., Яворська О.О. // Д.: Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2012. – 230 с.

13. Рекомендована література

Базова

1. В.И. Голинько, Я.Я. Лебедев, В.В. Дубей. Охрана труда при работе с персональными компьютерами. – Д.: Наука и образование, 2006. - 313 с.
2. Голінько В.І., Фрундін В.Ю. Охорона праці в галузі електротехніки та електромеханіки – Д.: Державний ВНЗ «НГУ», 2011. – 235с.
3. Голінько В.І., Чеберячко С.І. Практикум з охорони праці. Навчальний посібник - Д.: Державний ВНЗ «НГУ», 2011. – 270 с.

Допоміжна

1. Основи охорони праці / В.І.Голінько. – Д.: НГУ, 2008. – 270 с.
2. Основи охорони праці: Підручник. / К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний та ін. — К.: Основа, 2003 — 472 с.
3. Моніторинг умов праці. Навчальний посібник / Голінько В.І., Чеберячко С.І., Шибка М.В., Яворська О.О. - Д.: Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2011. – 236 с.
4. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. – Львів: Афіша, 2002. – 320 с.
5. Жидецький В.Ц., Джигирей В.С., Мельников А.В. Основи охорони праці: Навч. посібник. – Львів: Афіша, 2000. - 350 с.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.iacis.ru> - Офіціальний сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
7. <http://base.safe work.ru/iloenc> - Енциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
8. <http://base.safe work.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
9. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
10. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».
11. <http://www.kafedra-aop.at.ua> – Електронний конспект лекцій спеціалістів і магістрів спеціальних категорій, соціальних наук і бізнесу та права.